

Aan Staatssecretaris
Participatie en
Integratie

nota

Inzet basislijn SMI

TER BESLISSING

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

Bijlage(n)
0

Aanleiding

De Sociaal Medische Indicatie (SMI) is een gemeentelijke vangnetregeling voor ouders met sociaal-medische problematiek die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag. Via SMI kunnen gemeenten deze ouders een vergoeding voor kinderopvang bieden. De laatste jaren blijkt dat het budget voor SMI knelt. Mede daardoor zijn de verschillen in uitvoering tussen gemeenten toegenomen. In sommige gevallen blijken deze verschillen richting ouders niet uitlegbaar te zijn.

Uw voorganger heeft aangegeven deze verschillen te willen verkleinen.¹ Daarvoor heeft zij in een BO met de VNG afgesproken te werken aan een basislijn voor SMI. Parallel hieraan zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor SMI. Met deze nota informeren wij u over de basislijn. Ook vragen wij naar uw reactie op de basislijn, het instrumentarium en het vervolgtraject.

Beslispunten

Gaat u akkoord met:

1. de basislijn zoals opgesteld in deze nota?
 - a. Specifiek daarbij:
 - i. Hoe staat u tegenover het basisaanbod van 6 maanden, 2 dagen?
 - ii. Hoe staat u tegenover SMI voor de duur van de situatie?
 - b. Indien u akkoord bent met bovenstaande: zijn er in het gesprek met de VNG punten die u extra belangrijk vindt?
2. het vastleggen van de basislijn in bestuurlijke afspraken?
3. de vervolgstappen om tot bestuurlijke afspraken te komen?

Kernpunten

- Gemeenten kampen met een knellend budget op SMI. We zien dat de verschillen in uitvoering hierdoor toenemen. Beide zijn nadelig voor de toegankelijkheid van SMI voor ouders.
- Om de toegankelijkheid te vergroten en deze knelpunten op te lossen komt er vanaf 2025 extra budget voor SMI beschikbaar. Ook werken we aan een minimale basislijn. Hierin worden minimale uitgangspunten geformuleerd.

¹ [Kamervragen \(Aanhangsel\) 2022-2023, nr. 3642 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen \(officiëlebekendmakingen.nl\)](#)

- Budget: Het totale SMI-budget gaat met € 10 miljoen structureel omhoog. Per 2025 komt er € 5,4 miljoen structureel en per 2029 € 4,6 miljoen structureel bij. Dit is gedekt uit het neerwaarts aanpassen van de maximumuurprijs bij de kinderopvangtoeslag (met € 0,04, hiermee is ook in dekking voorzien voor een aanpassing bij de kinderopvangtoeslag met betrekking tot promovendi). Het totale budget voor SMI komt daarmee op €55 miljoen.
- Minimale basislijn: De basislijn is opgesteld in een netwerk van ouders en gemeenten. De basislijn bestaat uit 14 punten en betreft o.a. de doelgroep, de minimale hoogte van de vergoeding, de minimale duur van de vergoeding en de informatievoorziening aan ouders.
- De basislijn heeft als doel om meer uniformiteit in de minimale uitvoering van SMI te bewerkstelligen. Daarmee willen we de verschillen tussen gemeenten verkleinen en zodoende de toegankelijkheid vergroten.
- We willen de basislijn SMI vastleggen in bestuurlijke afspraken en per 1 januari 2025 in laten gaan.

Datum
30-08-2024

Onze referentie
2024-

Leeswijzer - in deze nota gaan we in op:

1. Wat is SMI en wat zijn de knelpunten?
2. De basislijn voor SMI;
3. Belanghebbende en krachtenveld;
4. Dilemma's over het basisaanbod en duur van de toekenning;
5. Keuzes voor het beleidsinstrument;
6. Vervolgproces.

1. Wat is SMI en wat zijn de knelpunten?

SMI is een gemeentelijke vangnetregeling voor ouders met sociaal-medische problematiek die niet werken en geen recht (meer) hebben op kinderopvangtoeslag. Deze gezinnen krijgen SMI toegewezen zodat er ruimte ontstaat waarin ouders kunnen werken aan hun herstel. Ook zorgt SMI ervoor dat de gezonde partner in deze situaties kan blijven werken. Kinderopvang kan deze gezinnen rust en stabiliteit bieden en kan daarmee een positieve invloed hebben op de ontwikkeling van kinderen.

SMI is niet wettelijk vastgelegd en wordt gefinancierd via het Gemeentefonds. Gemeenten hebben daardoor volledige beleidsvrijheid. Beleidsvrijheid geeft gemeenten ruimte om maatwerk te bieden. Gemeenten noemen maatwerk als een van de succesfactoren van de regeling.² Tegelijkertijd zorgt deze beleidsvrijheid ook voor grote verschillen tussen gemeenten. Ondanks de verschillen zien we dat gemeenten SMI meestal inzetten bij:

- ouders met lichamelijke, verstandelijke of psychische beperkingen;
- een crisissituatie in het gezin;
- een ongezond opvoedklimaat voor kinderen.

Financiering van SMI

Gemeenten financieren SMI vanuit het gemeentefonds. In 2024 is hiervoor ongeveer € 45 miljoen voor beschikbaar. Daarbij moet worden gezegd dat veel gemeenten geen inzicht hebben in het (exacte) budget dat in hun gemeente beschikbaar is voor SMI.

² [Onderzoek Sociaal Medische Indicatie \(SMI\) \(overheid.nl\)](https://overheid.nl/onderzoek-sociaal-medische-indicatie-smi)

Knelpunten

We zien dat de toegankelijkheid van SMI onder druk staat. Hiervoor zien we twee belangrijke oorzaken: 1) knellende budget en 2) verschillen tussen gemeenten.

Datum
30-08-2024

Onze referentie
2024-

1. Knellende budget

Het budget is de afgelopen jaren gaan knellen doordat: A) de bekendheid van de regeling is gegroeid, B) de kosten van de kinderopvang zijn gestegen³ en C) de problematiek van de doelgroep langdurig van aard is en de uitstroom daardoor laag is. Door het knellende budget zien gemeenten zich genoodzaakt SMI voor minder uur of een kortere duur toe te kennen. Terwijl de SMI-problematiek vaak juist langduriger van aard is. Dit leidt ertoe dat sommige gemeenten de toegankelijkheid voor SMI inperken.

2. Verschillen tussen gemeenten

Verschillen tussen gemeenten ontstaan doordat: A) gemeenten volledige beleidsvrijheid hebben en B) het knellende budget. We zien dat het knellende budget de verschillen tussen gemeenten vergroot. Door de verschillen is het niet eenduidig te zeggen wanneer een ouder gebruik kan maken van SMI. Dit komt de toegankelijkheid niet ten goede.

De geconstateerde verschillen tussen gemeenten kunnen zover gaan dat een gezin waar sociaal-medische problematiek speelt in de ene gemeente wél een SMI-toekenning zou krijgen en in een andere gemeente níet. Ook kan datzelfde gezin in de ene gemeente 2 maanden SMI krijgen en in een andere gemeente 9 maanden met mogelijkheid tot verlenging.

Om de toegankelijkheid van SMI te verbeteren komt er daarom vanaf 2025 extra budget beschikbaar. Ook werken we aan een basislijn.

Box 1: Casus - voor wie we dit doen

Het gezin bestaat uit moeder, vader en drie kinderen. Moeder werkt bij de Rijksoverheid. Vader werkte bij de politie. Vader heeft buiten werktijd een motorongeluk gehad. Na dit ongeluk is hij met terugwerkende kracht duurzaam arbeidsongeschikt verklaard (IVA). Hierdoor vervalt het recht op KOT voor het gezin. Vader is door het ongeval niet in staat de zorg voor de kinderen te dragen.

SMI werd geopperd als mogelijke oplossingen om de zorg voor de kinderen op te vangen zodat moeder kan blijven werken. Maar het gezin kreeg in eerste instantie een afwijzing. De gemeente hanteert strenge voorwaarden. Zo is een toekenning maar voor 2 maanden. Ook werkt de gemeenten met een inkomensafhankelijke vergoeding. Deze wordt gebaseerd op gegevens uit de inkomstenbelasting over 2022. Dit is voor het gezin een probleem omdat het inkomen in 2023 drastisch is veranderd. Het is niet bekend of dit gezin uiteindelijk een toekenning heeft gekregen.

Het gezin heeft daarom verschillende opties overwogen: scheiden, ergens anders wonen, etc. Moeder heeft er nu voor gekozen om een andere baan te zoeken die dichterbij huis is en met minder uren. Dit maakt het makkelijker om werk te combineren met de zorg voor

³ Het SMI-budget loopt mee in de indexatie van het Gemeentefonds (accres). De afgelopen jaren zijn de kosten van kinderopvang harder gestegen dan de indexatie van het Gemeentefonds.

kinderen. Het liefst was moeder bij haar huidige werkgever gebleven en was zij evenveel blijven werken.

Datum
30-08-2024

Onze referentie
2024-

2. De basislijn voor SMI

De basislijn (tabel 1) heeft tot doel om de toegankelijkheid van SMI voor ouders te verbeteren, door een minimumbasis voor SMI af te spreken en waar mogelijk verschillen tussen gemeenten te verkleinen. Aanvullend kwamen uit de gesprekken met ouders enkele knelpunten naar boven (zie 3.1). Deze knelpunten komen ook voort uit de verschillen in uitvoering. Daarom hebben we in de basislijn de dienstverlening geprobeerd vast te leggen waarvan wij denken dat ouders het minimaal nodig hebben om aan hun herstel te werken. In bijlage 1 geven we per punt een uitgebreide toelichting.

Tabel 1. Overzicht inzet basislijn SMI

Overzicht basislijn SMI	
1	Gemeenten leggen SMI vast in een SMI-verordening of beleidsregels.
2	Gemeenten zetten zich in om de punten uit de basislijn te implementeren.
Inhoud SMI-verordening of beleidsregels	
3	SMI is de vangnetregeling voor gezinnen zonder recht op kinderopvangtoeslag en waar sociaal-medische problematiek speelt. Via SMI kunnen deze gezinnen een vergoeding voor kinderopvang krijgen. Bij de toekenning van SMI wordt eerst gekeken naar andere voorliggende voorzieningen.
4	Alle kinderen uit de doelgroep (zie 3) in de leeftijd tussen 0 jaar en het einde van de basisschoolleeftijd kunnen in aanmerking komen voor SMI.
5	Gemeenten hanteren geen inkomens- of vermogenstoets voor toegang tot SMI.
6	Gemeenten doen een basisaanbod van minimaal 6 maanden, 2 dagen per week. Als gemeenten een ruimer basisaanbod willen opnemen in hun verordening, dan kan dat. Als ouders aangeven dat zij minder nodig hebben, kan dat ook.
7	Als sprake is van langdurige problematiek, kan de gemeente de toekenning één of meerdere keren verlengen.
8	Gemeenten nemen een hardheidsclausule op zodat zij in uitzonderlijke situaties kunnen afwijken van het lokale SMI-beleid. Dit kan het geval zijn wanneer op voorhand duidelijk is dat SMI langdurig nodig is, zoals bij chronische problematiek.
9	Wanneer SMI is toegekend stimuleren gemeenten waar mogelijk ouders om te werken aan herstel. Een tegenprestatie zoals in de Participatiewet is niet wenselijk. Daarnaast monitoren gemeenten de ontwikkeling in het gezin. Zo houden zij grip op de noodzaak van SMI.
10	Gemeenten gebruiken de KOT-tabel of de <i>VNG-adviestabel ouderbijdrage peuters</i> om de eigen bijdrage te bepalen. Gemeenten kunnen meer vergoeden dan deze tabellen voorschrijven. Aandachtspunt daarbij is dat bij het vaststellen van de vergoeding er overeenstemming is met andere lokale gemeentelijke regelingen.
11	Gemeenten maken een zo actueel mogelijke inschatting van het inkomen.
Uitvoering	
12	Voor een aanvraag SMI vragen gemeenten alleen de strikt noodzakelijke gegevens op.

13	De informatievoorziening aan ouders is duidelijk en gebruiksvriendelijk.
14	Gemeenten monitoren actief de klanttevredenheid.

Datum
30-08-2024

Onze referentie
2024-

Financiële onderbouwing basislijn

Voor SMI komt structureel € 10 miljoen jaarlijks extra beschikbaar. Deze verhoging komt in twee tranches; vanaf 2025 komt er € 5,4 miljoen extra per jaar beschikbaar en in 2029 komt hier € 4,6 miljoen structureel bij. Met deze middelen schat FEZ in dat gemeenten vanaf 2025 jaarlijks 700 extra toekenningen kunnen financieren.⁴ Hierbij is rekening gehouden met de voorwaarden uit de basislijn. Vanaf 2029 komen daar bijna 600 extra toekenningen bij zijn. Daarbij geldt wel dat het een uitdaging is om een precieze raming te maken. Cijfers van gemeenten over het aantal toekenningen SMI zijn lastig te verkrijgen.

3. Belanghebbende en krachtenveld

Om tot een gedragen voorstel voor de basislijn te komen hebben we in elke stap van het proces zo veel mogelijk gemeenten en ouders betrokken. Ook hebben we de VNG uitvoerig betrokken. Uiteindelijk hebben we bijna 60 gemeenten en 8 ouders gesproken.

3.1 Ouders:

Uit de gesprekken met ouders volgde een aantal knelpunten, die we met de basislijn willen oplossen:

1. *Inkomens- of vermogenstoets.* Er zijn ouders met sociaal medische problematiek die bij voorbaat worden uitgesloten in hun gemeente omdat het gezin een hoger inkomen of vermogen dan de bijstandsnorm had. Dit is onwenselijk.
2. *Toekenningssduur.* Gezinnen met langdurige problematiek die veel gedoe en stress ondervinden vanwege het tijdelijke karakter van de SMI-toekenning.
3. *Doenvermogen.* Vooral ouders met een voldoende doenvermogen en die de wegen binnen de gemeente kennen, krijgen uiteindelijk wat ze nodig hebben. Ouders die een lager doenvermogen hebben, stranden vaak.

3.2 VNG:

Tijdens het BO van 21 maart 2024 hebben de VNG en de voormalig minister van SZW afgesproken om tot een gezamenlijke basis te komen voor SMI. In het vervolg BO met DGW op 17 juli heeft de VNG geen inhoudelijke bezwaren genoemd tegen de basislijn. Wel ziet de VNG een financieel risico. De VNG verwacht dat de kosten voor gemeenten zullen stijgen, wellicht meer dan de extra middelen die het Rijk vanaf 2025 beschikbaar stelt. Daarom hebben we afgesproken een financiële onderbouwing te maken en hierover in gesprek te gaan. Verder blijkt uit gesprekken met ambtelijk VNG dat zij niet echt behoefte hebben aan bestuurlijke afspraken.

3.3 Gemeenten:

Tijdens verschillende sessies met gemeenten bleek dat zij zich doorgaans goed kunnen vinden in de basislijn. De G4 zijn enthousiast over het voorstel. De minimumbasislijn SMI zal voor de ene gemeente weinig gevolgen hebben en voor de andere gemeente ertoe leiden dat ze aanpassingen moeten doen. Het kan zijn dat zijn het maken van aanpassingen geld kost. Over twee specifieke punten van

⁴ Dit is uitgaande van 1 kind dagopvang en 1 kind BSO per toekenning.

de basislijn merkten we tijdens de sessies dat gemeenten van mening verschillen. Die leggen we hieronder aan u voor.

Datum
30-08-2024

4. Dilemma's over het basisaanbod en de duur van een toekenning

Tijdens de sessies met gemeenten waren er wisselende ideeën over de duur van het basisaanbod (punt 6) en de toekenning bij langdurige problematiek (punt 7 & 8).

Onze referentie
2024-

De duur van de toekenning (punt 6)

Ons advies is om de minimale duur van SMI te uniformeren naar 6 maanden en 2 dagen per week.

De duur van een toekenning is een groot punt van onduidelijkheid voor ouders. Door de duur te uniformeren weten ouders waar ze op zijn minst recht op hebben. Daarnaast zien we dit als een belangrijk normstellend punt. Hiermee willen we gemeenten die nu een toekenning van minder dan zes maanden afgeven, motiveren om een langere toekenning af tegen. De duur en het aantal dagen volgt uit gesprekken met gemeenten, onderzoek⁵ en gebruikscijfers van SZW.

Tijdens de bijeenkomsten bleken gemeenten verdeeld op dit punt. Bij weerstand merkten we dat dit vooral kwam doordat zij het lastig vinden om zich aan een vast aanbod te committeren. De G4 benoemen vooral dat ze 6 maanden te kort vinden. Zij zien dat ouders minimaal een jaar nodig hebben. VNG daarentegen benadrukt dat dit kleine gemeenten extra geld kan kosten. Aangezien het hier gaat om een minimumaanbod en gemeenten ruimte behouden om meer toe te kennen, zien we dit niet als een probleem. Ook kunnen gemeenten hun beleidsvrijheid blijven inzetten om een toekenning voor kortere duur af te geven.

SMI bij langdurige problematiek (punt 7 & 8)

Het heeft onze voorkeur dat gemeenten in een casus met langdurige problematiek, ook een langdurige toekenning afgeven. Uit de gesprekken met ouders blijkt namelijk dat dit een van de grootste knelpunten is. Echter, achten we dit niet haalbaar omdat de VNG en gemeenten hierop tegen zijn.

Gemeenten zien SMI als een tijdelijk instrument. Daarom werken zij met tijdelijke toekenningen. In de meeste gemeenten kan een toekenning één à twee keer worden verlengd. Daarna stopt de SMI. Maar in gezinnen met chronische problematiek is vaak langer SMI nodig. In de meeste gevallen is dit vooraf ook al duidelijk. Deze gezinnen hebben SMI op zijn minst nodig totdat de kinderen naar de basisschool gaan en bij voorkeur ook nog tijdens de basisschool.

Ouders in deze situatie geven aan dat zij veel stress ervaren als gevolg van de tijdelijkheid. Het is namelijk onzeker of zij een verlenging krijgen. Een afwijzing kan daarbij ook verstrekken gevolgen hebben voor het gezin. Daarnaast merken we op dat het voornamelijk ouders met een voldoende doenvermogen en die de wegen binnen de overheid kennen lukt om toch nog een extra verlenging of een langere toekenning te krijgen. Om ouders te ondersteunen en willekeur tegen te gaan is het idee van *SMI voor de duur van de situatie* ontstaan.

⁵ Significant Public (2020) Onderzoek sociaal medische indicatie. Hoe hebben gemeenten het ingericht en welk effect heeft dit.

Datum
30-08-2024

Onze referentie
2024-

Wij zien ook de situatie van gemeenten. Gemeenten en VNG benoemen namelijk dat dit idee erg veel van de financiële middelen vraagt. Daarnaast zijn zij bang dat hiermee de stok achter de deur verdwijnt waarmee zij ouders kunnen bewegen naar herstel. Gemeenten en VNG zijn daarom tegen dit idee. Zij zien meer heil in het opnemen van een hardheidsclausule, waarmee zij in individuele gevallen een langere toekenning kunnen afgeven. Idealiter zien zij dat ouders in langdurige of chronische situaties toegang krijgen tot kinderopvangtoeslag. Om de gemeenten en de VNG tegemoet te komen, zijn we tot punt 7 en 8 gekomen.

5. Keuze voor beleidsinstrument

Om de verschillen te verkleinen is het belangrijk dat het Rijk en de VNG gezamenlijk de basislijn vastleggen. Hierbij moeten we een beleidsinstrument kiezen dat rekening houdt met de verschillende belangen. Ook moet het passen bij de vrijheid die bij het Gemeentefonds hoort. We hebben drie opties geïdentificeerd. Wij adviseren u om in te zetten op bestuurlijke afspraken. Wij verwachten dat de basislijn via bestuurlijke afspraken een normstellend effect heeft en tegelijkertijd de beleidsvrijheid voor gemeenten behoudt.

Voorkeursoptie: bestuurlijke afspraken

Bestuurlijke afspraken hebben het karakter van werkafspraken. Het zijn daarom geen juridische afspraken, en partijen kunnen naleving niet afdwingen bij de rechter.⁶ Door in samenwerking met gemeenten en de VNG tot bestuurlijke afspraken te komen, verhogen we wel het draagvlak van het nieuwe beleid. Het SMI-dossier krijgt hiermee een boost en we verbeteren de toegankelijkheid op een laagdrempelige manier.

We vinden dat dit instrument het meest geschikt is omdat het ruimte open houdt voor maatwerk. Iets wat de regeling een succes maakt. Daarnaast vergt dit beleidsinstrument veel minder tijd dan wetgeving vanuit het Rijk. Tot slot past dit instrument ook het best bij financiering via het Gemeentefonds. Aanvullend willen we de implementatie voor gemeenten versimpelen door hulpmiddelen aan te bieden. Hierbij kunt u denken aan voorlichting, modelverordening en het actualiseren van de bestaande handreiking.

Het nadeel van bestuurlijke afspraken is dat gemeenten zich niet juridisch aan de afspraken hoeven te houden en dus is het geen waterdicht instrument om SMI te uniformeren. Omdat het geld ook in het Gemeentefonds zit, kunnen gemeenten ook niet financieel worden afgerekend bij het niet nakomen van afspraken. Om hier toch zicht op te houden willen we met de VNG afspreken dat we via extern onderzoek monitoren of gemeenten de gezamenlijke doelen behalen.

Twee alternatieve beleidsinstrumenten:

1. Handreiking en modelverordening:

Hierboven schrijven we dat we de bestuurlijke afspraken willen combineren met hulpmiddelen, zoals een handreiking en een modelverordening. Een lichter alternatief is om alleen de hulpmiddelen en de modelverordening uit te breiden. VNG heeft in 2020 een handreiking over SMI gepubliceerd. Deze handreiking is verouderd en slecht vindbaar. SZW kan samen met de VNG de

⁶ Kenniscentrum voor beleid en regelgeving, 2023

handreiking vernieuwen en een modelverordening laten opstellen. Dit is relatief eenvoudig, snel en kost weinig geld.

Datum
30-08-2024

Nadeel van dit alternatief is dat de impact beperkt is. Deze instrumenten zijn erg vrijblijvend en zijn mogelijk effectiever in combinatie met bestuurlijke afspraken of wetgeving.

Onze referentie
2024-

2. Wetgeving

Wetgeving is een goed instrument om landelijk beleid vast te leggen en te harmoniseren. Gemeenten zijn dan verplicht om zich hieraan te houden. Wetgeving geeft ouders meer rechtszekerheid en rechtsgelijkheid. Tegelijkertijd is wetgeving een zwaar instrument en kost een traject veel tijd (minimaal 2 jaar). Daarbij past dit instrument niet bij een regeling waarbij gemeentelijk maatwerk ook een belangrijk kenmerk is. We kunnen wetgeving achter de hand houden voor als de andere beleidsinstrumenten niet werken.

6. Vervolgproces

Als u instemt met bovenstaande, dan staat hieronder het vervolgproces om tot inwerkingtreding van de basislijn per 1 januari 2025 te komen.

1. September - ambtelijke bespreking SZW en VNG over o.a. financiële dekking.
2. Begin oktober - VNG gaat intern bestuurlijk het voorstel bespreken.
Begin oktober houdt de Commissie Zorg, Jeugd en Onderwijs van de VNG een vergadering. Deze commissie moet instemmen met de inhoud van de afspraken. De portefeuillehouder SMI is wethouder Moorman van Amsterdam.
3. Half oktober – Ondertekening bestuurlijke afspraken tijdens BO
Mochten zowel u als de VNG instemmen met het opzetten van bestuurlijke afspraken, dan kunnen de afspraken worden besproken en bekrachtigd in een BO. U wordt hier via een aparte nota over geïnformeerd.
4. 1 januari 2025 - inwerkingtreding, implementatie en voorlichting
Het streven is de afspraken in te laten gaan per 1 januari 2025, gelijktijdig met de eerste verhoging van het budget. Het eerste jaar gebruiken we als implementatiejaar voor de bestuurlijke afspraken. Wij zullen samen met de VNG zorgen voor voorlichting en ondersteuningsinstrumenten.

Bijlage 1: onderbouwing bij inzet KO voor minimale basis

Datum
30-08-2024

Onze referentie
2024-

1. Gemeenten leggen SMI vast in een SMI-verordening of beleidsregels
Onderzoek van Significant (2020)⁷ toont aan dat 55% van de gemeenten geen SMI-verordening of SMI-beleidsregels heeft. Sommige gemeenten regelen SMI via beleidsregels bijzondere bijstand en 10% doet ad-hoc beschikkingen. Met deze afspraak streven we na dat gemeenten SMI-beleid vastleggen.

Tegelijkertijd heeft dit als doel dat SMI-beleid niet in de beleidsregels/verordening van de bijzondere bijstand belandt. Zo verkleinen we het risico op vermogens- of inkomenscriterium voor toegang tot SMI. Ook is het doel dat hierdoor het 'ad-hoc' beleid in sommige gemeenten verdwijnt, waardoor de burger niet meer afhankelijk is van het 'toevallige' oordeel van de behandelaar. Dit schept helderheid en zekerheid voor ouders.

2. Gemeenten zetten zich in om de punten uit de basislijn te implementeren.
Om onwenselijke verschillen tussen gemeenten te voorkomen is het belangrijk dat gemeenten de basislijn zo veel mogelijk overnemen. Zo vergroten we de toegankelijkheid van SMI en ook de rechtsgelijkheid. Daarom is het van belang dat gemeenten capaciteit vrijmaken om de basislijn te implementeren en uit te voeren.
3. SMI is de vangnetregeling voor gezinnen zonder recht op kinderopvangtoeslag en waar sociaal-medische problematiek speelt. Via SMI kunnen deze gezinnen een vergoeding voor kinderopvang krijgen. Bij de toekenning van SMI wordt eerst gekeken naar andere voorliggende voorzieningen.
Dit is het doel van SMI. Gemeenten leggen het doel vast in de beleidsregels of verordening. Hierin wordt ook beschreven dat de regeling toegankelijk is voor gezinnen met sociaal-medische problematiek ongeacht het inkomen of vermogen en die niet gebruik kunnen maken van een voorliggende voorziening zoals kinderopvangtoeslag. Door expliciet te maken dat sociaal-medische problematiek de reden is waarvoor gezinnen een indicatie krijgen, is helder wie de doelgroep is. SMI is er dus niet alleen voor ouders die in de bijstand zitten, maar voor alle gezinnen zonder kinderopvangtoeslag. Dit verbetert de toegankelijkheid.
4. Alle kinderen uit de doelgroep (zie 3) in de leeftijd tussen 0 jaar en het einde van de basisschoolleeftijd kunnen in aanmerking komen voor SMI.
We zien dat sommige gemeenten SMI toekennen voor kinderen tot 4 jaar of tot en met 9 jaar. En niet voor hogere basisschoolleeftijd.
Kinderopvangtoeslag is er daarentegen wel voor kinderen van 0 tot einde van de basisschoolleeftijd. Door de leeftijd gelijk te trekken blijft de BSO ook via SMI toegankelijk voor alle basisschoolleerlingen. En zo is er geen verschil tussen gemeenten meer in leeftijd.
5. Gemeenten hanteren geen inkomens- of vermogenstoets voor toegang tot SMI.
Dit punt bekrachtigt dat SMI er voor gezinnen met sociaal-medische

⁷ Significant Public (2020) Onderzoek sociaal medische indicatie. Hoe hebben gemeenten het ingericht en welk effect heeft dit.

problematiek is en sluit dan ook aan bij punt 3. Uit onderzoek van Significant (2020) blijkt dat 52% van de gemeenten een inkomenscriterium hanteert en dat in 18% van de gemeenten het voor komt dat een ouder een te hoog inkomen heeft voor SMI. Dit belemmert de toegang tot SMI. Door af te spreken dat er geen inkomens- en vermogenstoets is voor toegang tot SMI, voorkomen we dat ouders hierop worden uitgesloten. Als er andere voorliggende voorziening zijn waar de ouder recht op heeft is, kan het handig om die eerste in te zetten.

Datum
30-08-2024

Onze referentie
2024-

Dit punt sluit aan bij het doel van SMI, verbetert de toegankelijkheid en leidt tot minder verschillen tussen gemeenten. Let wel: de hoogte van de SMI-vergoeding kan wel inkomensafhankelijk zijn, zoals bij de kinderopvangtoeslag.

6. Gemeenten doen een basisaanbod van minimaal 6 maanden, 2 dagen per week. Als gemeenten een ruimer basisaanbod willen opnemen in hun verordening, dan kan dat. Als ouders aangeven dat zij minder nodig hebben, kan dat ook.

Door de minimale duur van SMI voor alle gemeenten te uniformeren kan de overheid duidelijker aan ouders communiceren waar zij minimaal recht op hebben. Dit vergroot de rechtszekerheid en rechtsgelijkheid. De keuze voor een basisaanbod van 6 maanden, voor 2 dagen per week komt voort uit de wens van gemeenten en het gemiddelde gebruik. In de gesprekken geven veel gemeenten aan dat zij nu vaak 6 maanden afgeven. Ze zijn hier tevreden mee. Ook weten we dat ouders gemiddeld 2 dagen per week opvang afnemen.⁸

7. Als sprake is van langdurige problematiek, kan de gemeente de toekenning een of meerdere keren verlengen.

Als er sprake is van langdurige problematiek, kan een gemeente de toekenning verlengen. Tegelijkertijd zou het voor ouders die in langdurige problematiek zitten, wenselijker zijn om meteen een toekenning voor langere tijd te ontvangen. Vanwege de hoge kosten dat dit met zich meebrengt en de weerstand van de VNG, achten we dit echter niet haalbaar. Wel stellen we voor om daar waar mogelijk gemeenten aan te moedigen langdurige toekenningen af te geven in situaties waarin dat nodig is. Daarvoor kunnen gemeenten de hardheidsclausule inzetten.

8. Gemeenten nemen een hardheidsclausule op zodat zij in uitzonderlijke situaties kunnen afwijken van het lokale SMI-beleid. Dit kan het geval zijn wanneer op voorhand duidelijk is dat SMI langdurig nodig is, zoals bij chronische problematiek.

Significant (2020) toont aan dat een kwart van de gemeenten niet afwijkt van de eigen gemeentelijke beleidsregels of verordening in schrijnende gevallen. Het is belangrijk dat gemeenten dit wel kunnen doen in die uitzonderlijke situaties waarin het nodig is. Vanuit het oogpunt van de burger en het belang van maatwerk voor hen is dit een belangrijke toevoeging.

⁸ Bron: [Belastingdienst/Toeslagen](#)

9. Wanneer SMI is toegekend stimuleren gemeenten ouders om te werken aan herstel. Een tegenprestatie zoals in de Participatiewet is niet wenselijk. Daarnaast monitoren gemeenten de ontwikkeling in het gezin. Zo houden zij grip op de noodzaak van SMI.

Datum
30-08-2024

Onze referentie
2024-

Met deze afspraak voorkomen we dat gezinnen die SMI ontvangen een tegenprestatie zoals in de Participatiewet moeten verrichten. Een tegenprestatie draagt vaak niet bij aan herstel vanuit sociaal-medisch oogpunt en is daarom niet wenselijk. Gemeenten vinden het wel belangrijk dat ouders de vrije ruimte die ontstaat door SMI, ook inzetten om aan hun herstel te werken. Daarom de afspraak dat wederkerigheid mag, maar dat dit het doel van SMI moet dienen.

10. Gemeenten gebruiken de kinderopvangtoeslagtabel of de VNG-adviestabel ouderbijdrage peuters om de eigen bijdrage te bepalen. Gemeenten mogen meer vergoeden dan deze tabellen voorschrijven. Belangrijk is dat bij een hogere vergoeding afstemming is met de invulling van de andere lokale gemeentelijke regelingen.

Gemeenten gaan verschillend om met de manier waarop zij de hoogte van de eigen bijdrage bepalen. Zo toont Significant (2020) aan dat 46% van de gemeenten eigen bijdrage vraagt volgens de KOT tabel, 21% hanteert de bijstandsregels en 15% vraagt geen eigen bijdrage. Door dit gelijker te trekken weten ouders waar ze aan toe zijn.

Daarnaast bestaat de mogelijkheid om gezinnen een ruimer aanbod te doen. Bijvoorbeeld door bij 120% van het WML de volledige kosten van de opvang te dekken. Belangrijk is dat bij een hogere vergoeding afstemming is met de invulling van de andere lokale gemeentelijke regelingen.

11. Gemeenten maken een zo actueel mogelijke inschatting van het inkomen.

Uit gesprekken met gemeenten blijkt dat gemeenten het toetsingsinkomen op verschillende manieren berekenen. Sommige gebruiken het inkomen van 1 of 2 jaar geleden. Andere kijken naar het huidige inkomen. Omdat de doelgroep veelal bij SMI uitkomt vanwege een acute verandering in de gezinssituatie, is het inkomen van 1 of 2 jaar terug vaak niet meer passend bij de situatie. Daarom is het belangrijk dat gemeenten de hoogte van het inkomen met de meest actuele gegevens schatten.

12. Voor een aanvraag vragen gemeenten alleen strikt noodzakelijke gegevens op.

Uit de gesprekken met ouders blijkt dat zij soms veel persoonlijke informatie moeten overhandigen. Informatie die niet altijd noodzakelijk is voor de toekenning van SMI. Om het proces voor ouders zo simpel en gebruiksvriendelijk mogelijk te maken vinden we het belangrijk dat gemeenten alleen informatie uitvragen die noodzakelijk is voor de toekenning.

13. De informatievoorziening aan ouders is duidelijk en gebruiksvriendelijk

Om de toegankelijkheid te vergroten is het voor ouders belangrijk om te weten waar zij recht op hebben. Nu is de beschikbare informatie vaak summier en is er alsnog contact met de gemeente nodig om een aanvraag in te dienen. Daarom moeten gemeenten de basislijn in begrijpelijke taal aanbieden. Dit kan bijvoorbeeld door een pagina op de website hieraan te

wijden, zoals bij de [gemeente Rotterdam](#).

Datum
30-08-2024

14. Gemeenten monitoren actief de klanttevredenheid

Gemeenten kunnen klanttevredenheidsonderzoek gebruiken voor het verbeteren van hun (werk)processen en informatieverstrekking richting ouders. Uit onderzoek blijkt dat gemeenten nauwelijks onderzoek doen onder SMI-kanten naar klanttevredenheid (slechts 7% van de gemeenten).

Onze referentie
2024-

TER BESLISSING

Aan Staatssecretaris

Datum
22-09-2025

Onze referentie
2025

nota

Handreiking SMI

Opgesteld door

Aanleiding

In januari 2026 (beoogd: de 29ste) wordt de handreiking voor de sociaal medische indicatie (SMI) om verschillen tussen gemeenten te verkleinen gelanceerd. Ook is er onlangs in de media (tv-programma *Ook dat nog*) aandacht geweest voor SMI.

Uiterlijk bij
25 september 2025

Geadviseerd besluit

- Akkoord gaan met verzending brief over SMI met handreiking aan de TK;
- Akkoord gaan met een actieve rol bij de publicatie van de handreiking tijdens de beoogde bijeenkomst op 29 januari.

Bijlage(n)
1

Kernpunten

- SMI is een vangnetregeling voor ouders met sociaal medische problematiek. Zij kunnen via de gemeente een beroep doen op een vergoeding voor kinderopvang.
- We krijgen regelmatig signalen dat ouders geen toegang krijgen tot SMI en er niet uitlegbare verschillen tussen gemeenten zijn.
- Om deze verschillen te verkleinen is er extra budget vrijgemaakt voor gemeenten en zijn er afspraken met VNG gemaakt over een basislijn. Deze is nu verwerkt in een handreiking.
- De handreiking wordt begin 2026 gelanceerd. Om de implementatie van de handreiking zo succesvol mogelijk te maken, willen we hier veel aandacht rondom genereren, met onder meer een bijeenkomst en een Kamerbrief. Wij willen u vragen hierin een actieve rol te spelen.

Toelichting

SMI

SMI is een vangnetregeling voor ouders die zich vaak in schrijnende situaties bevinden, gebruik willen maken van kinderopvang, maar geen recht hebben op kinderopvangtoeslag. Zij kunnen bij hun gemeente een beroep doen op SMI. Er zijn echter flinke verschillen tussen gemeenten. Sommige hebben helemaal geen beleid, andere gemeenten hanteren een inkomens- of vermogenstoets bij toelating tot SMI. Daarnaast kan de omvang in uren en duur verschillen.

Media aandacht

Via het tv programma *Ook dat nog* is een groep ouders in de schijnwerpers gekomen die géén recht op KOT meer hebben maar ook geen SMI krijgen via hun

gemeente. Het gaat om ouders die langdurig ziek zijn. In de casus in *Ook dat nog* krijgt de vader een hersentumor. Omdat hij net begonnen is aan een nieuwe baan, wordt zijn contract niet verlengd. Omdat hij niet meer werkt, vervalt het recht op KOT voor het gezin. Vader is echter te ziek om voor de kinderen te zorgen. Moeder moet blijven werken en krijgt extra zorgtaken. Het gezin vraagt SMI aan bij de gemeente. Deze wordt in eerste instantie afgewezen, omdat het gezin teveel spaargeld heeft. Vervolgens wordt SMI alsnog toegekend, voor slechts 2 dagen per week. Vader is echter inmiddels overleden.

Datum
22-09-2025

Onze referentie
2025- [redacted]

Naar aanleiding van het tv programma heeft [redacted] s, directrice van [redacted], een bericht op LinkedIn geplaatst. Haar pleidooi: geef kinderopvangorganisaties een rol (terug) in het vaststellen of een gezin dat geen recht (meer) heeft op KOT behoefte heeft aan kinderopvang en voor hoeveel dagen. Zo wordt voorkomen dat gezinnen tussen wal en schip raken. Zij pleit voor 5 dagen opvang voor kinderen in dergelijke schrijnende situaties. Dat zou op z'n minst nodig zijn in wijken waar de meeste kwetsbare gezinnen wonen (NPLV).

Signalen toeslagen

Ook Dienst Toeslagen (TSL) ontvangt regelmatig signalen over gezinnen die geen recht (meer) hebben op KOT maar ook geen SMI krijgen. TSL heeft aan hun Stas voorgesteld om de hardheidsclausule van de Awir in te zetten om deze gezinnen alsnog KOT toe te kennen. Stas TSL heeft besloten om dit onderwerp mee te nemen in de stelselherziening om via die weg een oplossing te vinden.

Voorgeschiedenis handreiking

- In augustus 2023 zijn Kamervragen (Sahla, D66) gesteld vanwege casuïstiek in de media over niet uitlegbare verschillen tussen gemeenten. Het idee van de basislijn is hieruit ontstaan;
- Via diverse kanalen komen regelmatig signalen bij SZW en TSL binnen over ouders die géén SMI krijgen omdat zij niet voldoen aan de voorwaarden van SMI. Vaak gaat dit om gemeenten die SMI onder de bijzondere bijstand hebben geplaatst en een inkomens- en vermogenstoets als weigeringsgrond hanteren;
- Sociaal medische problematiek kan echter iedereen overkomen, los van inkomen, en gezinnen zowel sociaal/medisch als financieel in de problemen brengen;
- Tijdens het BO van 5 november 2024 heeft u samen met de VNG afgesproken om de basislijn SMI te borgen in een handreiking. Het doel van deze handreiking is het verkleinen van verschillen tussen gemeenten in de uitvoering van SMI en ouders meer duidelijkheid te geven;
- Het alternatief, borgen in bestuurlijke afspraken, is door de VNG verworpen omdat gemeenten beleidsvrijheid hebben bij SMI;
- Om gemeenten ook de mogelijkheid te geven om verschillen te verkleinen is er extra budget vrijgemaakt: 2x €5 miljoen per jaar. De eerste tranche is uitgekeerd in 2025, de 2^e volgt in 2029.

Verkleinen verschillen

De handreiking is in de afgelopen maanden in een werkgroep met gemeenten en de VNG ontwikkeld. De handreiking bestaat uit:

- De basislijn SMI. De basislijn is de minimale SMI dienstverlening die ouders van gemeenten kunnen verwachten. Hierin staan afspraken over de minimale duur van de opvang, de mogelijkheid om bij langdurige casuïstiek te verlengen

- of voor langere tijd toe te kennen en de onwenselijkheid van een inkomens- en vermogenstoets als weigeringsgrond;
- Een hoofdstuk over overwegingen in gemeentelijk SMI beleid;
- Een hoofdstuk over communicatie.

Datum
22-09-2025

Onze referentie
2025-

Bureau Stimulansz ontwikkelt daarnaast een aantal ondersteuningsinstrumenten, met name modelformulieren voor gemeentes. Deze hebben 2 doelen:

- de uitvoering van SMI tussen gemeenten verder te uniformeren;
- de uitvoering te vereenvoudigen voor zowel ouders als medewerkers van gemeenten. Het model aanvraagformulier is hier een voorbeeld van.

Met de handreiking SMI lost u het probleem dat gezinnen tussen wal en schip raken weliswaar niet ineens op. De handreiking spreekt wel het gezamenlijke streven van VNG, SZW en gemeenten uit om geen gezinnen meer uit te sluiten op basis van inkomen en om SMI te vereenvoudigen en verduidelijken.

Implementatie handreiking

Het succes van de handreiking is afhankelijk van de bekendheid en hoe actief gemeenten hiermee aan de slag. Om de publicatie van de handreiking kracht bij te zetten, stellen wij diverse acties voor:

- Bijeenkomst lancering handreiking: om de handreiking maximaal onder de aandacht te brengen organiseren we op 29 januari in Utrecht een bijeenkomst met medewerkers van gemeenten. In de bijeenkomst worden de handreiking en de ondersteuningsinstrumenten gepresenteerd.
- Kamerbrief: Toegezegd is om te kijken naar verbetering van het SMI beleid, oa naar centrale richtlijnen (dat is de basislijn geworden). Ook is toegezegd om de Kamer te informeren over het gesprek met de VNG om de toegankelijkheid van SMI te verbeteren. Wij stellen voor om in januari de Tweede Kamer te informeren over de handreiking en de ondersteuningsinstrumenten middels een aparte brief over SMI.
- Overige communicatie: rondom de lancering van de handreiking zal er ook communicatie via oa Gemeentenieuws plaatsvinden. Hierover volgt nog contact met de directie COM.

Uw rol

Wij willen u vragen om een actieve rol te spelen bij de bijeenkomst voor lancering van de handreiking. U kunt bijvoorbeeld de handreiking aanbieden aan de aanwezige wethouder (nog vast te leggen). Met uw aanwezigheid kunt u het volgende onderstrepen:

- Het belang van de regeling SMI, voor ouders zonder recht op KOT maar die kinderopvang wel hard nodig hebben. Hiermee kunt u, in reactie op de aandacht in de media, laten zien dat u zich inspant om de regeling beter te laten werken voor deze ouders;
- Ook kunt u verwijzen naar de extra middelen die u per 2025 aan gemeenten beschikbaar heeft gesteld (5 miljoen per jaar vanaf 2025 en nog eens 5 miljoen per jaar vanaf 2029);
- Het belang van meer uniformiteit en eenvoud in de uitvoering van gemeenten;
- Het belang van een goede samenwerking tussen Rijk, VNG en lokaal bestuur.

Financiële/juridische overwegingen

Gemeenten blijven aangeven dat ook met de extra middelen sinds dit jaar de uitvoering van SMI hen meer kost dan wat ze via het Gemeentefonds ontvangen. Dat is een van de redenen waarom sommige gemeenten een inkomens- en vermogenstoets hanteren. Ook is dat de reden waarom gemeenten blijven aangeven dat SMI geen oplossing is voor chronische zieken maar een tijdelijke vangnetregeling is.

Datum

22-09-2025

Onze referentie

2025-

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie
1	Concept basislijn	Ter informatie (niet verzenden)	

Staatssecretaris besproken 26-1-2026

Staatssecretaris akkoord 30-1-2026

TER BESLISSING

Aan Staatssecretaris

nota

Nota bij Kamerbrief Handreiking SMI

Datum
13 januari 2026

Onze referentie
2026-

Opgesteld door

Uiterlijk bij
22 januari 2026

Bijlage(n)
4

Aanleiding

Samen met de VNG en gemeenten is een basislijn Sociaal Medische Indicatie (SMI) opgesteld. De handreiking (met daarin de basislijn) wordt op 29 januari in uw aanwezigheid gelanceerd. Gelijktijdig wordt bijgaande brief met de handreiking naar de Tweede Kamer gestuurd. Op 26 januari bespreken we SMI met u in de beleidsstaf.

Geadviseerd besluit

Indien u akkoord bent, adviseren wij u de brief te ondertekenen.

Kernpunten

- Het doel van de basislijn SMI is het verkleinen van onwenselijke verschillen in de uitvoering van SMI.
- In de Kamerbrief wordt een toelichting gegeven op SMI en de basislijn.
- Op uw verzoek gaat de brief in op de motie De Kort en Inge van Dijk over de vereenvoudiging van het gemeentelijke armoedebeleid. De handreiking SMI wordt in dat kader als voorbeeld genoemd voor het verkleinen van verschillen tussen gemeentes.
- Op 29 januari is de lancering van de handreiking SMI in Amersfoort. U neemt de handreiking in ontvangst en neemt deel aan een interview. De voorbereiding hiervoor ontvangt u als bijlage bij deze nota.

Toelichting

Inhoud Kamerbrief

De brief bestaat uit de volgende elementen:

- Informatie over wat SMI is.
- Welke signalen we over knelpunten vanuit ouders hebben ontvangen. Deze signalen zien met name op de toegankelijkheid van de regeling.
- Wat de basislijn inhoudt en hoe we tot dit resultaat zijn gekomen. Extra aandacht gaat hierbij uit naar welke aspecten van de basislijn bedoeld zijn om de toegang tot SMI te verbeteren.
- Hoe deze basislijn zich verhoudt tot de motie De Kort en Inge van Dijk, over vereenvoudiging van gemeentelijk armoedebeleid.
- Welke aanvullende ondersteunende documenten u heeft laten ontwikkelen.
- Welke vervolgstappen verkend zullen worden om de basislijn goed bij gemeenten te laten landen.

Overzicht van opmerkingen bij Beslisnota - Nota bij Kamerbrief Handreiking SMI

Pagina: 1

 Nummer: 1 Auteur: Nobel, J.N.J. Onderwerp: FreeText Datum: Onbepaald

Staatssecretaris besproken 26-1-2026

 Nummer: 2 Auteur: Nobel, J.N.J. Onderwerp: Tekst plaatsen Datum: 30-1-2026 10:06:56

Staatssecretaris akkoord 30-1-2026

Basislijn

De basislijn vormt de minimale dienstverlening die ouders van gemeenten kunnen verwachten. Daar waar een ruimer aanbod is, heeft dat de voorkeur. De basislijn is een minimum, geen norm.

De belangrijkste punten uit de basislijn zijn de volgende:

- Gemeenten leggen SMI vast in een verordening.
Hiermee worden gemeenten gestimuleerd SMI-beleid te ontwikkelen en SMI niet onder de bijzondere bijstand te plaatsen. Dat laatste is mede de reden dat momenteel een deel van de gemeenten een inkomens- en vermogenstoets hanteert; dit is onwenselijk.
- Gemeenten hanteren geen inkomens- en vermogenstoets voor de toegang tot SMI. Inkomen en vermogen zijn dus geen uitsluitingsgrond.
Dit punt is van belang omdat deze toets ouders uitsluit van de regeling, terwijl sociaal medische problematiek in alle gezinnen plaats kan vinden.
- Gemeenten doen een basisaanbod van minimaal 2 dagen per week (of een daaraan gelijkstaand aantal uren) en 6 maanden. Als gemeenten een ruimer basisaanbod hebben, is het wenselijk dat vast te houden.
Bij dit punt is het vooral van belang te benadrukken dat 2 dagen per week en 6 maanden echt een minimum is, geen norm. Bedoeld om gemeenten die een beperkter aanbod of geen beleid hebben naar een hoger niveau te tillen. Bijgevoegde voorbeeld verordening van de gemeente Amsterdam is een mooie illustratie van een gemeente die 12 maanden hanteert.
- Als sprake is van langdurige problematiek, kan de gemeente de toekenning van de tegemoetkoming SMI één of meerdere keren verlengen.
Dit punt is essentieel voor ouders die langer ziek zijn.
- Gemeenten nemen in hun verordening een hardheidsclausule op zodat zij in uitzonderlijke situaties kunnen afwijken van het lokale SMI-beleid. Dit kan het geval zijn wanneer op voorhand duidelijk is dat SMI langdurig nodig is, zoals bij chronische problematiek.
Ook dit punt is essentieel voor ouders met een chronische ziekte of beperking. Het aanvragen van verlengingen kost tijd en energie. Zekerheid hebben voor een langere tijd geeft rust, zowel voor ouders als kinderen.

De basislijn is een grote stap in de goede richting: van belang wordt in de komende tijd dat gemeenten de basislijn gaan toepassen in hun SMI-beleid. Samen met de VNG ga ik verkennen op welke wijze gemeenten daarin ondersteund kunnen worden. Ik denk hierbij onder meer aan het verder onder de aandacht brengen van de handreiking en aan kennisdeling.

Doelgroep

De doelgroep is divers. Sociaal medische problematiek kan veel verschillende gezinnen raken. Van een alleenstaande ouder met psychische problemen tot een gezin waarin beide ouders werken en één van beide ouders een herseninfarct krijgt. Van een gezin waarbij de problematiek kort duurt tot een gezin waarbij jaren sprake is van een chronische ziekte. De handreiking geeft hier verschillende voorbeelden van.

Krachtenveld

De Kamervragen van toenmalig lid Sahla (D66) en de onlangs in het Schriftelijk Overleg gestelde vragen over SMI, laten zien dat er in de Tweede Kamer bezorgdheid is over de onwenselijke verschillen tussen gemeenten en de niet altijd passende toegang voor mensen met een chronische ziekte of beperking.

Datum

13 januari 2026

Onze referentie

2026-

Er is intensief gesproken met ouders die te maken hebben gehad met SMI, met de VNG en afzonderlijke gemeenten en met kinderopvangorganisaties. Gemeenten maakten ook deel uit van de werkgroep waarmee de handreiking en bijbehorende stukken zijn opgesteld. Er is ook overleg geweest met Ieder(in) (belangenorganisatie voor mensen met een beperking of chronische ziekte).

Datum
13 januari 2026

Onze referentie
2026-

De G4 hamert al langere tijd op meer middelen voor SMI. Met name het knelpunt van ouders met een chronische ziekte (en langere toekenning van SMI) zorgt voor druk op het budget. Daarom stellen gemeenten voor om recht op KOT te regelen voor ouders met een IVA-uitkering (duurzaam arbeidsongeschikt). Belangenorganisatie Ieder(in) vindt dat het uitsluiten van mensen met een chronische ziekte van het recht op KOT discriminerend is. Ieder(in) pleit ervoor de arbeidseis los te laten. Als alternatief stelt Ieder(in) net als gemeenten voor om ouders met een IVA-uitkering recht op KOT te geven.

Financiële aspecten

Gemeenten ontvangen middelen voor SMI via het Gemeentefonds. In 2025 is jaarlijks € 5 miljoen extra beschikbaar gesteld, vanaf 2029 komt daar nog eens € 5 miljoen bij. Daarmee is de omvang van het budget in 2029 circa € 55 miljoen euro.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Actie	Informatie
1	Kamerbrief Handreiking SMI	Verzenden aan TK	
2	Handreiking SMI	Verzenden aan TK	
3	voorbeeld verordening SMI gemeente Amsterdam	Verzenden aan TK	
4	modeldocumenten Stimulansz	Verzenden aan TK	